

ORIĆ OSLOBOĐEN NAKON PRESUDE

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Bivši komandant Srebrenice osuđen je na dvije godine u vezi sa ubistvima i mučenjem zatvorenika – ali je već odslužio tu kaznu.

Ratni komandant Srebrenice Naser Orić proglašen je ove sedmice krivim zbog toga što nije spriječio ubistva i okrutno postupanje prema srpskim zatočenicima u gradskom zatvoru krajem 1992. i početkom 1993., te je osuđen je na dvije godine zatvora. Nakon toga je odmah i oslobođen, jer je u pritvoru već proveo tri godine.

Haški tribunal je bošnjačkog oficira oslobodio svih ostalih navoda iz optužnice koja je protiv njega podignuta, uključujući i to što nije kaznio počiniocima pomenutih zločina, pošto – kako je predsjedavajući sudija Karmel Agijus (Carmel Agius) objasnio – tužilaštvo nije izvan opravdane sumnje dokazalo da je on imao stvarnu kontrolu nad njima.

Kada je 30. juna čuo ovakvu presudu, Orić se – odjeven u elegantno tamnoplavo odijelo, svijetloplavu košulju i prugastu kravatu u odgovarajućoj boji – nasmiješio i iz džepa izvadio kubansku cigaru. Ali, nije ju zapalio, budući da je u zgradi Tribunala pušenje strogo zabranjeno.

Ovim gestom Orić je proslavio ishod suđenja koje je trajalo 18 mjeseci, i zbog kojeg je iza rešetaka već proveo preko tri godine.

Sudija Agijus rekao je da optuženog treba odmah osloboditi. Očekuje se da će Orić u Sarajevo stići 1. jula.

U prepunoj galeriji za publiku u glavnoj sudnici tribunala bili su Orićevi prijatelji, članovi porodice i poštovaoci, koji su, nakon što su čuli presudu, odahnuli sa olakšanjem. Neki od njih su mahali optuženom, a on im je uzvraćao osmijehom i odmahivao im iza debelog stakla koje sudnicu odvaja od galerije.

Odmah po završetku ovog zasjedanja, više stotina ljudi je u Tuzli – gde je Orić živio poslije rata – izašlo na ulice kako bi slavilo na manje uzdržan način. Slavlje će se, kako se očekuje, nastaviti i sutra, kada Orić bude stigao kući.

„Drago mi je da je Orić dobio samo dvije godine, jer to znači da odmah može biti pušten iz zatvora“, izjavila je Almaša Hadžić, koja izvještava za bosanski list Dnevni avaz, i koja je od samog početka pažljivo pratila suđenje.

„Posebno sam zadovoljna zbog toga što je oslobođen optužbi za bezobzirno uništavanje srpske imovine u selima oko Srebrenice, jer su se Srbi često na to pozivali kao na glavni razlog za kasniji masakr nad 8,000 bosanskih Muslimana u tom gradu, jula 1995.“, rekla je ona. „Sada su ostali bez tog argumenta.“

Nimalo neočekivano, reakcije u Republici Srpskoj (RS) bile su sasvim suprotne.

„Ovo je sramotno!“, izjavio je Igor Gajić, glavni urednik banjalučkog nedjeljnika Reporter. „Više se dobije za

saobraćajnu nesreću bez ljudskih žrtava. Ovo će samo produbiti nepovjerenje Srba u Tribunal.“

Orićeva pravna zastupnica Vasvija Vidović kaže da će se njen tim žaliti na presudu, jer su na kraju suđenja, u aprilu ove godine, zahtijevali oslobađanje po svim tačkama. No, čini se da je ona ipak zadovoljna presudom.

Što se za tužioce ne bi moglo reći. Oni su tražili da se okrivljeni osudi na 18 godina, pa je vrlo verovatno da će se i oni žaliti na presudu.

Orić je bio optužen za ubistvo sedam i okrutno postupanje prema jedanaest srpskih pritvorenika u u zatvoru u Srebrenici tokom 1992. i 1993., kao i za pljačku i bezobzirno uništavanje pedesetak okolnih srpskih sela u istom periodu.

Optužnica je prvobitno imala šest tačaka. Ali, dvije su tačke – koje su se odnosile na navodnu pljačku javne ili privatne imovine – bile odbačene još 8. juna, nakon što su se sudije, po isteku dokaznog postupka optužbe, saglasile da za njih nisu ponuđeni uvjerljivi dokazi.

Prilikom izricanja presude 30. juna, Orić je proglašen nevinim i za bezobzirno uništavanje srpskih sela oko Srebrenice. Sudije su saopštile kako nisu ubijeđene u to da je Orić bio u stanju da zaustavi horde izgladnjelih civila koje su pljačkale i uništavale srpsku imovinu i sela.

Prilikom određivanja dvogodišnje kazne za Orića, sudije su uzele u obzir brojne olakšavajuće okolnosti kao što su „mladost optuženog“ – koji je imao svega 25 godina kada je postavljen za zapovjednika oružanih snaga u enklavi – nedostatak „adekvatne vojne obuke“, „izuzetno tešku situaciju i bijedne uslove života“ u Srebrenici, koji su „iz dana u dan postajali sve gori“, kao i „postojanje velikog broja naoružanih grupa čije vođe izgleda nisu prihvatale Orića kao svog nadređenog“.

Govoreći o tačkama optužnice koje se odnose na ubistva i okrutno postupanje prema srpskim zatvorenicima, sudija Agijus je rekao da je sudsko vijeće odbacilo tvrdnje odbrane po kojima okrivljeni nije mogao znati za te zločine, jer je većinu vremena provodio na borbenim linijama, boreći se protiv srpskih snaga.

Sudija je rekao kako postoje dovoljno uvjerljivi dokazi da je Orić gradski zatvor posjetio najmanje dva puta prije nego što je osoba koja mu je bila neposredno potčinjena imenovana za šefa vojne policije, te da je bio u prilici da se lično uvjeri u užasne uslove u kojima su boravili zatvorenici. Stoga je, nastavio je Agijus, „imao razloga da zna da su nova maltretiranja u zatvoru moguća“, pa je o tome trebalo da povede računa.

„Ali on nije učinio ništa, i to je jedina stvar zbog koje je proglašen krivim“, rekao je Agijus.

Oduvijek je bilo jasno da će Orićevo suđenje biti drugačije od svih ostalih koja su se do sada odigrala pred Tribunalom.

„Ovo nije bio lak slučaj“, konstatirao je sudija Agijus u aprilu ove godine, sumirajući 18 mjeseci oštih rasprava i uzajamnog optuživanja tužilaštva i odbrane, neočekivane preokrete, nelogična svjedočenja, neubjedljive dokaze tužilaštva i dramu u sudnici koja je od samog početka obilježila ovo suđenje.

S obzirom na relativno nizak rang optuženog – koji je u naznačeno vrijeme bio komandant Teritorijalne odbrane (TO) Srebrenice – i obim zločina za koje je bio optužen, mnogi su se začudili kada je 2003. Tribunal odlučio da mu se sudi u Hagu, umjesto da se njegov slučaj prepusti lokalnim sudovima.

Pošto je bilo predviđeno da se Haški tribunal bavi samo najtežim ratnim zločinima i optuženicima najvišeg ranga, ta odluka je samo podstakla sumnje kritičara Tribunala da se radi o političkom suđenju čiji je cilj da se pokaže nepristrasnost suda. U prošlosti je Tribunal često bio optuživan da je antisrpski, zbog velikog broja srpskih optuženika.

Do trenutka kada je Orić uhapšen 10. aprila 2003., bila su optužena samo šestorica Bošnjaka – a dvojica od njih su kasnije oslobođena.

No, iako je Tribunal u više navrata odbacio navode po kojima je Orićevo hapšenje i suđenje u Hagu predstavljalo ustupak Srbima, oduvijek je bilo jasno da je njegovo ime za njegove bivše neprijatelje imalo posebnu težinu.

Za Srbe Orić nije bio samo jedan od lokalnih bošnjačkih komandanata koji je predvodio trupe u istočnoj Bosni – za njih je on zločinac koji je godinama terorizirao Srbe po selima oko Srebrenice, sijući strah među nedužnim civilima, otimajući im hranu, ubijajući im stoku, te paleći njihove domove.

Kao lokalni komandant, Orić je u vojnom pogledu bio vrlo uspješan. Ne samo da je uspio da spriječi srpske snage da Srebrenicu osvoje na samom početku rata – kada su Bošnjaci uglavnom gubili teritorije – nego je u kratkom periodu i udvostručio teritoriju pod kontrolom vlastitih snaga.

Baš zbog tog razloga, većina Bošnjaka je u ovom mladom, karizmatičnom oficiru vidjela simbol srebreničkog otpora osvajačkoj vojsci bosanskih Srba tokom rata.

Međutim, nisu svi Bošnjaci podlegli Orićevom šarmu. Neki ga optužuju da je plejboj, ratni profiter koji se obogatio zahvaljujući crnoj burzi u opsjednutoj enklavi. Tvrde i da Orić u gradu nije bio toliko poštovan, koliko su ga se bojali.

No, ovakvi su glasovi u manjini, a Orićeve pristalice takve komentare odbacuju kao čistu ljubomoru.

„Zadovoljna sam što je pušten“, kaže jedna od njih – Nura Begović iz udruženja Žene Srebrenice. „Ali smatram da nije zaslužio da u zatvoru provede i jedan jedini dan – prije svega, nije trebao ni otići u Hag.“

Merdijana Sadović je saradnica IWPR-a iz Sarajeva.

Location: Bosnia and
Herzegovina

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/ori%C4%87-oslobo%C4%91en-nakon-presude>